

Araştırma makalesi / Research article • DOI: 10.48071/sbuhemsirelik.1403700

Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinden Taburcu Olan Preterm Yenidoğanların Ebeveynlerinin Eve Geçiş Sürecinde Yaşadıkları Güçlükler ile Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki

The Relationship Between the Difficulties Experienced by the Parents of Preterm Newborns Discharged from the Neonatal Intensive Care Unit During the Transition to Home and the Level of Anxiety

Durdu Fatma UĞUR¹ , Atiye KARAKUL² , Duygu SÖNMEZ DÜZKAYA²

Yazarların ORCID numaraları / ORCID IDs of the authors:

D.F.U. 0009-0004-2183-0668; A.K. 0000-0001-6580-9976;

D.S.D. 0000-0002-1815-8821

¹Mersin Şehir Hastanesi, Mersin, Türkiye

²Tarsus Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Ana Bilim Dalı, Mersin, Türkiye

Sorumlu yazar / Corresponding author: Atiye KARAKUL

E-posta: atiyekarakul@gmail.com

Geliş tarihi / Date of receipt: 12.12.2023

Kabul tarihi / Date of acceptance: 04.05.2024

Atıf / Citation: Uğur, D. F., Karakul, A. ve Sönmez Düzkeya, D. (2024). Yenidoğan yoğun bakım ünitesinden taburcu olan preterm yenidoğanların ebeveynlerinin eve geçiş sürecinde yaşadıkları güçlükler ile kaygı düzeyi arasındaki ilişki. *SBÜ Hemşirelik Dergisi*, 6(2), 133-140. doi: 10.48071/sbuhemsirelik.1403700

ÖZ

Giriş: Preterm bebeği yenidoğan yoğun bakım ünitesinden taburcu olan ebeveynler için eve geçiş süreci, evde bakım ile ilişkili zorlukların yaşanabildiği önemli bir dönemdir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, yenidoğan yoğun bakım ünitesinden taburcu olan preterm yenidoğanların ebeveynlerinin eve geçiş sürecinde yaşadıkları güçlükler ile kaygı düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Yöntem: Bu araştırma kesitsel tiptedir. Araştırmanın örneklemini Mersin Şehir Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi'nden taburcu olan prematüre bebeklerin 103 ebeveyni oluşturmaktadır. Araştırma verileri Haziran - Ekim 2023 tarihinde toplanmıştır. Verilerin toplanmasında Tanıtıcı Bilgi Formu, Eve geçiş: Preterm Ebeveyn Ölçeği ve Durumluk Anksiyete ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın verileri Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testi ve Pearson Korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Ebeveynlerin Eve geçiş Preterm Ebeveyn Ölçeği toplam puan ortalaması $53,06 \pm 9,11$; Durumluk Anksiyete Ölçeği toplam puan ortalaması $47,46 \pm 12,62$ 'dir. Ölçekler arasında negatif yönde ve yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = -0,743$; $p < 0,005$). Ebeveynlerin daha önce ölen çocuğunun olması ile Eve geçiş Preterm Ebeveyn Ölçeği ($p = 0,004$) ve Durumluk Anksiyete Ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p = 0,041$).

Sonuç: Çalışmanın sonucunda, kaygı düzeyi düşük olan ebeveynlerin eve geçiş sürecinde daha düşük düzeyde yeterlilik yaşadığı belirlenmiştir. Ebeveynlere bebek bakımı ve stresle baş etmeye yönelik planlı taburculuk eğitimlerinin verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn; güçlük; kaygı; taburcu; yenidoğan.

ABSTRACT

Introduction: Parents whose preterm infants are discharged from the neonatal intensive care unit may experience difficulties related to home care during the transition to home.

Aim: The aim of this study is to examine the relationship between the difficulties experienced by the parents of newborns during the transition to home and their anxiety level.

Method: This research was cross-sectional. The sample of the study consisted of 103 parents of premature infants discharged from Mersin City Hospital Neonatal Intensive Care Unit. Research data was collected between June and October 2023. Introductory Information Form, Transition Home Preterm Parent Scale and State Anxiety Scale were used to collect data. The data were evaluated by Kruskal Wallis, Mann Whitney U test and Pearson Correlation analysis methods.

Results: Parents' transition to home Preterm Parent Scale total mean score was 53.06 ± 9.11 ; State Anxiety Scale total score average is 47.46 ± 12.62 . It was determined that there was a negative and high-level relationship between the scales ($r = -0.743$; $p < 0.05$). There was a statistically significant difference between the presence of a previously deceased child and the total mean scores of the Transition to Home: Preterm Parent Scale ($p = 0.004$) and State Anxiety Scale total mean scores ($p = 0.041$).

Conclusion: As a result of the study, it was determined that parents with low levels of anxiety experienced less inadequacy in the transition to home. It is recommended that parents should be given planned discharge trainings on infant care and coping with stress.

Keywords: Anxiety; discharge; newborn; parent; strength.

Bu eser, Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Giriş

Doğumdan itibaren ilk 28 gün olarak bilinen yenidoğan dönemi, yaşamın en zor ve belirleyici dönemidir. Gebelik haftası 37 haftadan daha küçük doğan bebekler "preterm yenidoğan" olarak tanımlanmaktadır (Çavuşoğlu, 2015). Dünya Sağlık Örgütü 2020 yılında dünyada 13,4 milyon prematüre bebeğin doğduğunu ve doğan her on bebekten birinin prematüre olduğunu göstermiştir (WHO, 2020). Türkiye'de ise 2022 yılında doğan bebeklerin %12,9'nun prematüre bebek olarak doğduğu saptanmıştır. Doğum haftasına göre prematüre bebekler incelendiğinde 28 gestasyon haftası altında %3,4; 28 - 31 gestasyon haftası arasında %7,4; 32 - 36 gestasyon hafta arasında %89,2 oranında prematüre bebeğin doğduğu bildirilmiştir (TUİK, 2022).

Yenidoğan yoğun bakım ünitelerinin (YYBÜ) artışı, teknoloji alanındaki ilerlemeler ve perinatal bakım alanındaki gelişmeler ile beraber yenidoğan mortalitesinin büyük bir oranda düştüğü görülmektedir (Çelik, Özer, Alkan ve İlhan, 2014). Mortalitedeki düşüş ile birlikte prematüre bebeklerin yenidoğan döneminden sonra yakın takibinin önemi üzerinde durulmuş olup bakım süreci ve takviye tedavileri önemli bir gündem haline gelmiştir (Arslan ve Turgut, 2013). Prematüre bebekler doğumdan hemen sonra özellikli bir bakıma ihtiyaç duyarlar. Dolayısıyla prematüre bebeklerin büyüme ve gelişme sürecini anlamak, günlük rutinlerini korumak, ebeveyn-bebek bağına artırmak ve güveni geliştirmek, nörogelişimsel olumsuzluklardan kaçınmak için önemlidir (Vance, Pan, Malcolm ve Brandon, 2020). Prematüre bir bebeğin doğumu ebeveynler için oldukça kaygılı bir durum olarak kabul edilir ve bu durum ebeveyn bebek ilişkisini etkiler. Bu süreçte yenidoğan yoğun bakım ünitelerindeki kalış süresinin uzun olması ve ebeveynlerinden ayrı kalmaları hem bebekler hem de ebeveynler için oldukça zorlayıcı olabilmektedir (Pazarcıkçı ve Efe, 2017). Bu zorlayıcı sürecin ardından YYBÜ'nde yatmış preterm yenidoğanların taburculuğa hazırlanmasının da ebeveynlerde kaygı düzeyini artıran bir durum olduğu bilinmektedir (Green, Fowler, Petty ve Whiting, 2021). Birçok ebeveyn hastaneden taburcu olma konusunda hazırlıksız hissettiğini bildirmektedir (Garfield, Lee ve Kim, 2014). Sağlıklı miadında doğan bebek taburcu olduktan sonra ebeveynleri evde bakım konusunda zorluk yaşarken, YYBÜ'nde yatmış prematüre bebek ebeveynleri evde bakım konusunda daha da çok zorluk yaşamaktadır. Dolayısıyla taburculuk ailede korku, kaygı ve yetersizlik düşüncelerine neden olabilmektedir (Eryürek ve ark., 2021). Yapılan çalışmalarda prematüre bebeğe sahip anneler evde bakımda banyo yaptırmak, ağız ve göz bakımı yapmak, emzirmek, kucakta uygun şekilde tutmak gibi konularda bilgi eksiklerinin olduğunu ifade etmişlerdir (Arslan ve Turgut, 2013). Bir başka çalışmada da prematüre bebeğe sahip anne ve babalar prematüre bebek bakımının fiziksel olarak zor olmasının yanında sosyal açıdan da zorluklarının olduğunu belirtmişlerdir (Boykova, 2016). Blackburn ve Harvey (2019) yapmış olduğu çalışmada ise ebeveynler YYBÜ'deyken preterm bebekleriyle ilgili uzun vadeli gelişimsel bilgi almadıklarını belirtmiştir. Bu araştırmalar ebeveynlerin farklı alanlarda yaşadıkları zorlukların örnekleridir (Boykova, 2016; Blackburn ve Harvey, 2019).

Ebeveynler bebeklerinin YYBÜ'den eve geçişi sürecinin her aşamada farklı travmatik deneyimler yaşarlar. Travmatik deneyimlerin azaltılması ve engellenmesi için ebeveynlerin YYBÜ sağlık çalışanları tarafından desteklenmesi (bebek bakımı, duygusal ve sosyal destek vb), bilgi düzeylerinin artırılması oldukça önemli bir yer tutmaktadır (Spence, Stuyvenberg, Kane, Burnsed ve Dusing, 2023; Hua ve ark., 2023). Bu sayede desteklenen ebeveynlerin taburculuk sonrası kaygı düzeyleri azaltılarak; bebek bakımına yönelik bilgi düzeyleri artar, bebeğin aldığı bakımın kalitesi yükselir ve annenin bakım sürecinde ilişkin özgüveni artar (Arshadi Bostanabad, NamdarArshatnab, Balila, Asghari Jafarabadi ve Ravanbakhsh, 2017). Bu kapsamda gerekli girişimlerin planlanabilmesi için preterm bebeği olan ebeveynlerin eve geçiş süreci ve kaygı düzeyinin belirlenmesi önem taşımaktadır. Ülkemizde preterm bebeği olan ebeveynlerin bakım ile ilgili yaşadığı güçlüklerle yönelik (Zengin, Tiryaki ve Çınar, 2021) ve kaygı düzeyine yönelik (Yalçın Özsoylu, 2019; Omak, Kahrıman ve Özoran, 2021) sınırlı sayıda çalışma bulunmakta olup iki değişken arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmaya rastlanmamıştır.

Amaç

Bu araştırmada, YYBÜ'nden taburcu olan preterm yenidoğanların ebeveynlerinin eve geçiş sürecinde yaşadıkları güçlükler ile kaygı düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Soruları

1. YYBÜ'nden taburcu olan preterm yenidoğanların ebeveynlerinin eve geçiş sürecinde yaşadıkları güçlük düzeyi nedir?
2. YYBÜ'nden taburcu olan preterm yenidoğanların ebeveynlerin kaygı düzeyi nedir?
3. YYBÜ'nden taburcu olan preterm yenidoğanların ebeveynlerinin eve geçiş sürecinde yaşadıkları güçlükler ile kaygı düzeyi arasında ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Tasarımı

Çalışma kesitsel tiptedir.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma Mersin Şehir Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi'nde gerçekleştirilmiştir. Ünitelerde anne bebek uyum odası vardır. Anneler bebeklerini istedikleri zaman görebilmektedirler. Ünitelerde bakım uygulamalarına annelerin katılmalarına izin verilmektedir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, son 12 ay içerisinde Mersin Şehir Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi'nde prematüre bebeği olan 160 ebeveyn oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğü hesabı surveymonkey programı ile %95 güven aralığında evreni bilinen örneklem hesaplama yöntemine göre son bir yılda başvuran hastalardan minimum 101 ebeveyn olarak belirlenmiştir. Çalışmaya dahil edilme kriterleri; (i) araştırmaya katılmaya gönüllü olma, (ii) 37 gestasyon haftasından küçük bebeği olma, (iii) yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebeğin en az bir gün yatma, (iv) Türkçe konuşma, okuma yazma bilme, (v)

doğumda tek bebeğe sahip değildir. Çalışmanın dışlama kriterleri; (i) daha önce prematüre bebeği olma, (ii) bebeğin konjenital herhangi bir anomalisi olmasıdır. Veri toplama sürecinde kayıplar olabileceği için %10 örneklem sayısı artırılmış ve 111 ebeveyn veri toplama araçları uygulanmıştır. Araştırma verileri Haziran - Ekim 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmaya katılan ebeveynlerden sekiz tanesi veri toplama araçlarını eksik doldurulduğu için çalışmadan çıkartılmış olup, toplamda 103 ebeveyn ile çalışma yürütülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında "Tanıtıcı Bilgi Formu", "Eve geçiş: Preterm Ebeveyn Ölçeği (EG: PEÖ)" ve "Durumluk Anksiyete Ölçeği" kullanılmıştır.

Tanıtıcı Bilgi Formu: Ebeveynlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, ekonomik gelir durumu, bebeğin gestasyon haftası ve bebeğin hastane de kalış süresi gibi tanıtıcı özelliklerini belirleyen 11 soruluk tanıtıcı bilgi formu araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir.

Eve Geçiş Preterm Ebeveyn Ölçeği: Kenner ve arkadaşları (1993) tarafından geliştirilen ölçeğin, Boykova (2016) tarafından psikometrik analizleri yeniden yapılmış ve Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Zengin, Tiryaki ve Özen (2021) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek beşli likert tipte olup 17 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin sekiz maddesi (3., 4., 6., 9., 11., 13., 15. ve 17. maddeler) ters kodlanmaktadır. Ölçeğin alt boyutları; profesyonel destek (5., 7., 12., 14. ve 16. maddeler), güven (1., 2., 8. ve 10. maddeler), endişe / izolasyondur (3., 4., 6., 9., 11., 13., 15. ve 17. maddeler). Ölçeğin kesme puanı yoktur. Ölçekten en düşük 0 ve en yüksek 85 puan alınmaktadır. Ölçekten alınan puanın fazla olması ebeveynlerin eve geçişte daha az problem yaşadığını göstermektedir (Zengin, Tiryaki ve Özen, 2021). Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,71'dir. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,86 olarak hesaplandı.

Durumluk Kaygı Ölçeği: Spielberger, Gorsuch, Lushene, Vagg, Jacobs tarafından (1983) geliştirilmiştir. Ölçek, Necla Öner ve Le Compte tarafından 1985 yılında Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek 20 maddeden oluşmakta olup, bireylerin o andaki kaygısını ölçmektedir. Ölçeğin 10 maddesi (1., 2., 5., 8., 10., 11., 15., 16., 19. ve 20. maddeler) ters kodlanmaktadır. Ölçekten en düşük 20 ve en yüksek 80 puan alınmaktadır. Ölçeğin kesme noktası yoktur. Ölçeğin değerlendirme sürecindeki puan aralıkları; "0 - 40 puan = kaygı yok", "41 - 60 puan = hafif kaygı", "61 puan ve üzeri = şiddetli kaygı" şeklindedir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,83'tür (Öner ve LeCompte, 1985). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0,93 olarak tespit edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın yürütülebilmesi için etik kurul onayı Tarsus Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan alınmıştır (Tarih: 27.04.2023 ve Sayı No: 31). Çalışmanın yürütüldüğü hastaneden E-66442466-604.01.02-2172266581 karar sayısı ile kurum izni alınmıştır. Ayrıca çalışmada yer alan ebeveynlere çalışmanın amacına yönelik bilgi verilmiş ve onamları alınmıştır. Ölçeğin kullanımı için yazardan e-posta yoluyla izin alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Veriler, YYBÜ'den taburcu olan preterm yenidoğanların ebeveynleri ile poliklinik kontrolüne gelindiğinde (taburculuktan bir ay sonra) yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Araştırma hakkında genel bir bilgi verildikten sonra, araştırmaya dahil olmak isteyen ebeveynlere veri toplama araçları uygulanmıştır. Veri toplama araçlarının doldurulması 10 - 15 dk sürmüştür.

Tablo 1: Ebeveynlerin Tanıtıcı Özellikleri (n = 103)

Değişken	n	%
Ebeveyn eğitim		
Okuryazar değil	1	1.0
Okuryazar	3	2.9
İlkokul	19	18.4
Ortaokul	32	31.1
Lise	19	18.4
Üniversite	29	28.2
Sosyal Güvence		
Var	88	85.4
Yok	15	14.6
Aile gelir durumu		
Gelir giderden az	20	19.4
Gelir gidere eşit	49	47.6
Gelir giderden fazla	34	33.0
Bir işte çalışma durumu		
Evet	53	51.5
Hayır	50	48.5
Çocuk sayısı		
1	48	46.6
2	33	32.0
3	16	15.5
4	6	5.8
Ölen çocuk varlığı		
Evet	15	14.6
Hayır	85	85.4
Gebeliğin planlanmış olması		
Evet	93	90.3
Hayır	10	9.7
Doğum şekli		
Sezaryen	79	76.7
Normal doğum	24	23.3
Bebeğin cinsiyeti		
Kız	50	48.5
Erkek	53	51.5
Bebeğin gestasyon haftası		
28-31 hafta	39	37.9
32-35 hafta	30	29.1
36-37 hafta	34	33.0
Toplam	103	100

Tablo 2: Eve Geçiş Preterm Ebeveyn Ölçeği ve Durumluluk Anksiyete Ölçeği Puan Ortalamaları (n = 103)

Ölçekler ve Alt Boyutları	Ort	SS	Min	Maks
Eve Geçiş Preterm Ebeveyn Ölçeği	53,06	9,11	37	80
Profesyonel destek	19,31	5,54	9	36
Güven	14,91	2,95	8	20
Endişe ve izolasyon	19,31	5,54	9	36
Durumluluk Anksiyete Ölçeği	47,46	12,62	20	74

Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma; Min: Minimum değer; Maks: Maksimum değer.

Tablo 3: Eve Geçiş Preterm Ebeveyn Ölçeği ile Durumluluk Anksiyete Ölçeği Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki (n = 103)

	Durumluluk Anksiyete Ölçeği	
Eve Geçiş: Preterm Ebeveyn Ölçeği Toplam Puan	r	-0,743 [†]
	p	0,001*
Profesyonel Destek Alt Boyutu	r	-0,345 [†]
	p	0,008*
Güven Alt Boyutu	r	-0,584 [†]
	p	0,001*
Endişe ve İzolasyon Alt Boyutu	r	-0,709 [†]
	p	0,001*

[†]r:Pearson korelasyon analiz testi; *p < 0,05.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizi Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) Version 20.0 programında yapılmıştır. Çalışmaya katılan ebeveynlerin tanıtıcı özellikleri sayı ve yüzde olarak gösterilmiştir. Shapiro-Wilk normallik testi ile verilerin normal dağılıma uygunluğu analiz edilmiştir. Tanıtıcı değişkenler ile EG: PEÖ ve Durumluluk Anksiyete Ölçeği arasındaki farklılığı incelemek için Kruskal Wallis testi ve Mann-Whitney-U testi, ölçekler arasındaki ilişkiyi incelemek için ise Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi p ≤ 0,05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Tanıtıcı Bilgi Formuna Ait Bilgiler

Çalışmaya katılan annelerin yaş ortalaması 29,85 ± 5,32'dir (min.: 21; maks.: 47). Bebeğin YYBÜ'nde kalma süresi gün olarak ortalama 30,14 ± 31,58'dir (min.: 2; maks.: 183). Ebeveynlerin evli kalma süresi yıl olarak ortalama 6,57 ± 4,70'tir (min.: 1; maks.: 21). Annelerin gebelik sayısı ortalama 2,03 ± 1,25'tir (min.: 1; maks.: 7). Ebeveynlerin tanıtıcı özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Ölçek Puan Ortalamalarına Ait Bilgiler

Araştırmaya katılan ebeveynlerin "EG: PEÖ" ve "Durumluluk Anksiyete Ölçeği" puan ortalamaları Tablo 2'de gösterilmiştir. Ebeveynlerin, EG: PEÖ toplam puan ortalaması 53,06 ± 9,11 (min.: 37; maks.:

80); "Durumluluk Anksiyete Ölçeği" toplam puan ortalaması 47,46 ± 12,62 (min.: 20; maks.: 74) dir (Tablo 2).

Eve Geçiş Preterm Ebeveyn Ölçeği ile Durumluluk Anksiyete Ölçeği Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Ebeveynlerin "EG: PEÖ" toplam puan ortalamaları ile "Durumluluk Anksiyete Ölçeği" puan ortalamaları arasında negatif yönde ve yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir (p < 0,05). Ayrıca "Profesyonel Destek", "Güven" ve "Endişe ve İzolasyon" alt boyutları ile "Durumluluk Anksiyete Ölçeği" puan ortalamaları arasında sırasıyla düşük, orta ve yüksek düzeyde negatif yönde ilişki olduğu tespit edilmiştir (p < 0,05) (Tablo 3).

Tanıtıcı Bilgilere göre Ebeveynlerde Eve Geçiş: Preterm Ebeveyn Ölçeği Toplam Puan ile Durumluluk Anksiyete Ölçeği Puan Ortalamaları

Ebeveynlerin bazı özelliklerine (aile gelir durumu, bir işte çalışma durumu, ölen çocuk varlığı, gebeliğin planlı olması, bebeğin doğum şekli ve bebeğin gestasyon haftası) göre "EG: PEÖ" ve "Durumluluk Anksiyete Ölçeği" puan ortalamaları Tablo 4'te gösterilmiştir. Ebeveynlerin sosyal güvence durumu, çocuk sayısı ve bebeğin cinsiyeti ile EG: PEÖ ve Durumluluk Anksiyete Ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p > 0,05). Ebeveynlerin daha önce ölen çocuğunun olması ile "EG: PEÖ" (p = 0,004) ve "Durumluluk Anksiyete Ölçeği" toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p = 0,041) (Tablo 4).

Tartışma

Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde prematüre bebeği olan ebeveynler taburculuk sonrası kaygı, güçsüzlük, yetersizlik ve hazırlıksız hissetmektedir (Uludağ ve Ünlüoğlu, 2012; Galeano ve Carvajal, 2016). Ebeveynlerin yaşamış olduğu kaygı ebeveynin taburculuk sürecinde bazı zorlukların yaşanmasını da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle yapılan bu çalışmada, YYBÜ'nden taburcu olan preterm yenidoğanların ebeveynlerinin eve geçiş sürecinde yaşadıkları güçlükler ile kaygı düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yapılan bu çalışmanın sonucunda, ebeveynlerin eve geçiş sürecinde güçlükler yaşadıkları belirlenmiştir. Zengin ve arkadaşları (2021) çalışmasında, preterm bebeğe sahip ebeveynlerin eve geçişteki süreçte güçlük yaşadığı sonucuna ulaşmıştır. Annelerin yaşadıkları bu güçlüklerin en önemli nedeninin annelerin bebeğin evde bakımını sürdürme konusunda bilgi eksikliğinin olmasıdır. Eşref ve Büyükyılmaz (2023) tarafından yapılan çalışmada, prematüre bebeği olan ebeveynlerin taburculuk öncesinde öğrenim gereksinimlerinin yüksek olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle preterm bebeği olan ebeveynlerin eve geçiş süreçlerinin daha sorunsuz olması için anlayabilecekleri şekilde prematüre bebek bakımına yönelik bilgi düzeylerinin artırılması gerekmektedir (Pazarıcıkçı ve Efe, 2017). Ebeveynlerin taburculuk öncesi bilgi düzeyinin artması kaygı düzeyini azaltmakla birlikte ebeveynin taburculuk sonrası yaşadığı zorlukları da azaltmaktadır. Balcı ve Yıldız (2017) yılında 63 anne ve 75 prematüre bebek ile hazırlanan çalışmada taburculuk eğitimi alan prematüre bebek annelerinin sorun çözme yeteneklerinin

Tablo 4: Ebeveynlerin Bazı Sosyodemografik Özellikleri ile Eve geçiş: Preterm Ebeveyn Ölçeği ve Durumluk Anksiyete Ölçeği Puan Ortalamaları Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması (n = 103)

Değişkenler	Eve geçiş: Preterm Ebeveyn Ölçeği				Durumluk Anksiyete Ölçeği			
	Ort ± SS	Ortanca (Min. – Maks.)	Test istatistiği	p	Ort ± SS	Ortanca (Min. – Maks.)	Test istatistiği	p
Sosyal güvence								
Var	53,09 ± 0,93	52 (23 - 74)	-0,206 [†]	0,837	47,23 ± 1,32	49 (20 - 72)	-0,440 [†]	0,660
Yok	52,93 ± 2,87	50 (38 - 71)			48,80 ± 3,63	50 (23 - 74)		
Aile gelir durumu								
Gelir giderden az	53,55 ± 2,09	49,50 (40 - 70)	0,179 [†]	0,914	45,70 ± 2,76	49 (23 - 60)	0,475 [†]	0,789
Gelir gidere eşit	53,79 ± 1,45	51 (37 - 80)			47,69 ± 1,82	51 (20 - 68)		
Gelir giderden fazla	51,73 ± 1,22	52,50 (38 - 65)			48,17 ± 2,19	49 (26 - 74)		
Çalışma durumu								
Evet	52,60 ± 1,02	50 (38 - 80)	-0,532 [†]	0,532	48,41 ± 1,67	51 (22 - 72)	-0,829 [†]	0,407
Hayır	53,56 ± 1,34	53 (37-79)			46,40 ± 1,85	49 (20 - 74)		
Çocuk sayısı								
1	50,95 ± 1,13	50 (38 - 70)	6,981 [†]	0,072	49,06 ± 1,77	50,50 (26 - 74)	6,217 [†]	0,102
2	54,18 ± 1,86	51 (37 - 80)			46,84 ± 2,29	49 (20 - 68)		
3	54,06 ± 1,73	52,50 (46 - 66)			48,93 ± 2,60	51,50 (23 - 63)		
4	61,16 ± 4,02	62 (47 - 71)			34,16 ± 5,00	29 (25 - 57)		
Ölen çocuk varlığı								
Evet	60,60 ± 3,16	60 (38 - 80)	-2,846 [†]	0,004 [*]	40,00 ± 3,95	37 (20 - 63)	-2,049 [†]	0,041 [*]
Hayır	51,78 ± 0,83	51 (37 - 70)			48,73 ± 1,25	50 (26 - 74)		
Gebeliğin planlı olması								
Evet	52,93 ± 0,94	51 (37 - 80)	-0,585 [†]	0,558	47,94 ± 1,31	50 (20 - 74)	-1,259 [†]	0,208
Hayır	54,3 ± 2,90	53,50 (40 - 71)			43,00 ± 3,78	42,50 (26 - 62)		
Bebeğin doğum şekli								
Sezaryen	53,54 ± 1,07	53 (37 - 80)	0,765 [†]	0,444	46,68 ± 1,38	49 (20 - 74)	-1,198 [†]	0,231
Normal doğum	51,50 ± 1,53	49,50 (38 - 70)			50,04 ± 2,76	52 (25 - 72)		
Bebeğin cinsiyeti								
Kız	52,14 ± 1,25	50 (37 - 72)	-0,961 [†]	0,336	48,64 ± 1,63	52 (23 - 68)	-1,060 [†]	0,289
Erkek	53,94 ± 1,27	53 (38 - 80)			46,62 ± 1,85	49 (20 - 74)		
Bebeğin gestasyon haftası								
28 - 31 hafta	53,56 ± 1,26	53 (40 - 72)	2,823 [†]	0,244	48,15 ± 1,58	49 (26 - 65)	2,347 [†]	0,309
32 - 35 hafta	51,63 ± 1,93	48,50 (38 - 80)			49,20 ± 2,63	52,50 (20 - 74)		
36 - 37 hafta	53,76 ± 1,58	53,50 (37 - 71)			45,14 ± 2,35	46 (23 - 72)		

Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma; Min: Minimum değer; Maks: Maksimum değer; [†]Mann-Whitney U test; ^{*}Kruskal-Wallis test; *p < 0.05.

anlamli düzeyde yüksek olduğu belirtilmiştir. Atasayar (2015) yılında 62 prematüre bebeğin annesi ile yapılan çalışmada, prematüre bebeği olan annelerinin %88,7'si yenidoğan yoğun bakım ünitesinden taburcu olup evde prematüre bebek bakımı ile ilgili güçlük yaşayabileceğini ifade etmiştir.

Yapılan bu çalışmada ebeveynlerin kaygılarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir (47,46 ± 12,62). Ayrıca daha önce bebeğini kaybetmiş olan ebeveynlerin kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yayan, Özdemir, Düken ve Yeliz (2019) yapmış olduğu çalışmada, bebeği yenidoğan yoğun bakım ünitesinde yatan ebeveynlerin stres düzeylerinin yüksek olduğunu belirtmiştir. Alış (2018) prematüre bebeği olan 419 anne ile yapmış olduğu çalışmada, ileri derecede prematüre bebeğe sahip annelerin stres seviyelerinin daha fazla olduğu ve eve geçiş süreci uzadıkça streslerinin arttığı bulunmuştur. Benzer şekilde Kaya, Konaş, Cin ve Gümüştekin (2022) yapmış olduğu çalışmada, YYBÜ'nde bebeği yatan ebeveynlerin stres düzeylerinin yüksek olduğunu bildirmiştir. Ayrıca bebeğin doğum haftasının ebeveynin stres düzeyini etkilediği bildirilmiştir. Jubinville, Newburn-Cook, Hegadoren ve Lacaze-Masmonteil (2012) yılında yaptığı çalışmaya göre prematüre bebek anneleri doğumun travmatik bir kaygı kaynağı olduğunu ifade etmişlerdir. Doğumu takip eden yedi on gün ve birinci ayda izlemlerde annelerin stres ve kaygı seviyelerinin yüksek bulunduğu belirtilmiştir. Ong ve arkadaşları (2022), YYBÜ'nde prematüre bebeği olan ebeveynlerin stres düzeylerinin yüksek olduğunu saptamıştır. Yapılmış olan çalışmalarda benzer şekilde, YYBÜ'nde bebeği olan ebeveynlerin stres düzeylerinin yüksek olduğu ve doğum haftasının düşük olması ebeveynin stres düzeyini artırdığı ortaya koyulmuştur (Anna, Erin ve Amir, 2014; Chiejina ve ark., 2014; Kawafha, 2018; Varma, Nimbalkar, Patel ve Phatak, 2019; Akbaş, Akça, Şenoğlu ve Sürücü, 2019; Keklikçi, Dorum ve Vatansever, 2020). Çalışmanın sonuçları literatür ile benzerlik göstermektedir. Bu nedenle doğum haftasının ebeveynin stres düzeyini artırdığı dikkate alındığında, deneyimlenen bu kaygının prematüre bebeği olan ebeveynlerin stres seviyesinin azaltılması için bilgilendirme amacıyla yapılan ziyaret sayılarının az olması, ek olarak alınan tıbbi tanılar ve prematüre bebeğin gereksinim duyduğu bakım ihtiyacının fazla olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Çalışmamızda, kaygı düzeyi düşük olan ebeveynlerin eve geçiş sürecinde daha az güçlük yaşadığı belirlenmiştir. Bu nedenle prematüre bebeği olan ebeveynlerin stres düzeyinin azaltılması için hemşirelik girişimlerinin planlanması (kanguru bakımı, bireyselleştirilmiş gelişimsel bakım uygulamaları, sağlık personeli ile iletişimin sürekliliğinin sağlanması, taburculuk eğitimi) büyük önem taşımaktadır. Bostanabad, Areshtanab, Balila, Jafarabadi ve Ravanbakhsh (2017) ebeveynlerle yapmış olduğu çalışmada yenidoğan yoğun bakım ünitesinde aile merkezli bakım uygulayan prematüre bebeğe sahip ebeveynlerin kaygı seviyelerinin kontrol grubuna göre düşük olduğu bulunmuştur. Ayrıca Balcı ve Yıldız (2017) çalışmasında, preterm bebeği olan annelere yapmış oldukları taburculuk eğitimi ve ev ziyaretlerinin annelerin taburculuk sonrası sürecini kolaylaştırdığını belirtmiştir. Kadiroğlu ve Gündücü Tüfekçi (2021) çalışmasında, preterm bebeği olan annelerin bebek

bakımına ilişkin verilen eğitimin annelerin özyeterliliğini artırdığını bulunmuştur. Benzer şekilde Kavitha, Patil ve Sikandar (2023), preterm bebeği olan ebeveynlerin dijital takip sistemlerinin ebeveynlerin özyeterliliğini artırdığını ve taburculuk sonrasında daha az güçlük yaşadığını belirtmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın tek merkezde, Mersin iline bağlı bir hastanenin yenidoğan yoğun bakım ünitesinden prematüre bebeği taburcu olan ebeveynler ile yürütülmüş olması araştırmanın sınırlılıklarındandır. Bu nedenle çalışmanın bulguları tüm evrene genellenemez. Ek olarak çalışmanın sadece anneler ile yürütülmüş olması çalışmanın bir diğer sınırlılığdır.

Sonuç

Çalışmada, ebeveynlerin eve geçiş sürecinde problem yaşadıkları ve ebeveynlerin kaygılarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kaygı düzeyi düşük olan ebeveynlerin eve geçiş sürecinde daha az yetersizlik yaşadığı belirlenmiştir. YYBÜ'nden bebeği taburcu olacak olan ebeveynlerin kaygı düzeyinin azaltılması ve eve geçiş döneminde daha az güçlük yaşamaları için prematüre bebek bakımı ve stresle baş etmeye bakımına yönelik planlı taburculuk eğitimleri verilmelidir. Verilen taburculuk eğitimlerinin yetişkin eğitimi ilkeleri göz önünde bulundurularak hazırlanması ve ebeveynler için eğitime en uygun zamanda gerçekleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca verilen eğitimin kalıcı, sürekli olabilmesi ve 24 saat ulaşılabilir olması için ebeveynlere yazılı materyallerin verilmesi mümkünse dijital ortamda sunulması önem taşımaktadır. Ek olarak preterm bebeği olan ebeveynlerin taburculuk sürecinde ev ziyaretlerinin yapılması ve dijital takip sistemlerinin oluşturulması önerilmektedir.

Etik Kurul: Bu çalışma için etik kurul onayı Tarsus Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan alınmıştır (Tarih: 27.04.2023 ve Sayı No: 31).

Yazarların Katkı Düzeyleri: Çalışma Fikri (Konsepti) ve Tasarımı – DFU, AK, DSD; Veri Toplama / Literatür Tarama – DFU; Verilerin Analizi ve Yorumlanması – AK; Makalenin Hazırlanması – DFU, AK, DSD; Yayınlanacak Son Haline Onay Verilmesi – DFU, AK, DSD.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadıklarını açıklamışlardır.

Teşekkür: Araştırmacılar, araştırmaya katılan annelere teşekkür etmektedir.

Kaynaklar

- Akbaş, M., Akça, E., Şenoğlu, A. ve Sürücü, Ş. G. (2019). Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebeği yatan anne-babaların anksiyete ve depresyon düzeylerinin incelenmesi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 28(2), 87-97. doi: 10.17942/sted.457029
- Alış, S. (2018). Gelişim geriliği riski altındaki prematüre bebeklerin hastaneden eve geçişinde anne gereksinimleri. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Anna, A., Erin, M., & Amir, L. (2014). Stress levels and depressive symptoms in NICU mothers in the early postpartum period, *The Journal of Maternal Fetal & Neonatal Medicine*, 27(17), 1738-1743. doi: 10.3109/14767058.2014.942626
- Arshadi Bostanabad, M., Namdar Arshatnab, H., Balila, M., Asghari Jafarabadi, M., & Ravanbakhsh, K. (2017). Effect of family-centered intervention in neonatal intensive care unit on anxiety of parents. *International Journal of Pediatrics*, 5(6), 5101-5111. doi: 10.22038/ijp.2017.22174.1854
- Arslan, F. T. ve Turgut, R. (2013). Prematüre bebek annelerinin evdeki bakım gereksinimleri ve bakım verme yeterliliklerini algılama durumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 6(3), 119-124.
- Atasayar, B. Ş. (2015). Yoğun bakım servisinde bebeği yatan annelerin prematüre bakımı ile ilgili bilgi düzeylerinin incelenmesi. İstanbul Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Balci, S. ve Yıldız, S. (2017). Preterm bebeği olan annelere yapılan taburculuk eğitimi ve ev ziyaretlerinin bebeğin büyüme-gelişmesine ve annelerin bakım sorunlarını çözme becerileri üzerine etkisi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 4(3), 212-220. doi: 10.17681/hsp.323922
- Blackburn, C., & Harvey, M. (2019). "We weren't prepared for this": parents' experiences of information and support following the premature birth of their infant. *Infants & Young Children*, 32(3), 172-185. doi: 10.1097/IYC.000000000000142
- Bostanabad, M. A., Areshtanab, H. N., Balila, M., Jafarabadi, M. A., & Ravanbakhsh, K. (2017). Effect of a supportive-training intervention on mother-infant attachment. *Iranian Journal of Pediatrics*, 27(6). doi: 10.5812/ijp.10565
- Boykova, M. (2016). Life after discharge: what parents of preterm infants say about their transition to home. *Newborn and Infant Nursing Reviews*, 16(2), 58-65. doi: https://doi.org/10.1053/j.nainr.2016.03.002
- Chiejina, E. N., Ebenebe, R. C., Odira, C. C., Okeke, J., Orji, I., & Osuala, E. (2015). At risk infants in nicu: Parental stress related factors. *Indian Journal of Scientific Research and Technology*, 3(1), 6-11.
- Çavuşoğlu, H. (2015). Çocuk sağlığı hemşireliği. Ankara: Sistem Ofset Basımevi.
- Çelik, K., Özer, E. A., Alkan, S. ve İlhan, Ö. (2014). Yenidoğan yoğun bakım ünitesinden taburcu edilen prematüre bebeklerde ait solunum yolu enfeksiyonlarının sıklığı ve risk faktörlerinin değerlendirilmesi. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 57, 8-15.
- Eryürek, D., Başdaş, Ö., Korkmaz, Z., Yıldız, İ., Mumcu, Ö. ve Bayat, M. (2021). Prematüre bebek annelerinin yenidoğan yoğun bakım deneyimleri. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 8(2), 196-202. doi: 10.31125/hunhemsire.968835
- Eşref, E. ve Büyükyılmaz, F. (2023). Preterm bebeğin yoğun bakım ünitesi taburculuğu öncesi ebeveynlerin öğrenim gereksinimlerinin belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 5(2), 129-136. doi: 10.48071/sbuhemsirelik.1229401
- Galeano, M. D., & Carvajal, B. V. (2016). Coping in mothers of premature newborns after hospital discharge. *Newborn and Infant Nursing Reviews*, 16(3), 105-109. doi: 10.1053/j.nainr.2016.08.007
- Garfield, C. F., Lee, Y., & Kim, H. N. (2014). Paternal and maternal concerns for their very low-birth-weight infants transitioning from the NICU to home. *The Journal of Perinatal & Neonatal Nursing*, 28(4), 305-312. doi: 10.1097/JPN.0000000000000021
- Green, J., Fowler, C., Petty, J., & Whiting, L. (2021). The transition home of extremely premature babies: An integrative review. *Journal of Neonatal Nursing*, 27(1), 26-32. doi: 10.1016/j.jnn.2020.09.011
- Hua, W., Zhou, J., Wang, L., Li, C., Zheng, Q., Yuwen, W., & Jiang, L. (2023). 'It turned my life upside down': Parents' emotional experience of the transition with their preterm infant from birth to discharge Home-A qualitative study. *Australian Critical Care*, 36(5), 679-686. doi: 10.1016/j.aucc.2022.10.007
- Jubinville, J., Newburn-Cook, C., Hegadoren, K., & Lacaze-Masmonteil, T. (2012). Symptoms of acute stress disorder in mothers of premature infants. *Advances in Neonatal Care*, 12(4), 246-253. doi: 10.1097/ANC.0b013e31826090ac
- Kadıroğlu, T., & Güdücü Tüfekci, F. (2021). Effect of infant care training on maternal bonding, motherhood self-efficacy, and self-confidence in mothers of preterm newborns. *Maternal and Child Health Journal*, 26, 131-138.
- Kavitha, K., Patil, M. M., & Sikandar, B. J. (2023). A digital-based follow-up program to improve maternal competence in preterm home care-A true-experimental study. *Journal of Neonatal Nursing*, 29(5), 750-754. doi: 10.1016/j.jnn.2023.02.005
- Kawafha, M. M. (2018). Parental stress in the neonate intensive care unit and its association with parental and infant characteristics. *Journal of Neonatal Nursing*, 24(5), 266-272. doi: 10.1016/j.jnn.2018.05.005
- Kaya F, Konaş, A., Cin G. ve Gümüştekin, Ö. (2022). Yenidoğan yoğun bakım ünitesine yatırılan bebeklerin ebeveynlerinde stres düzeyi ve ilişkili faktörler. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*, 26(1), 1-8.
- Keklikçi, Y., Dorum, B. A. ve Vatanserver, A. (2020). Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebeği yatan ailelerin stres düzeyleri ve baş etme yöntemleri. *Van Tıp Dergisi*, 27(2), 160-165. doi: 10.5505/vtd.2020.50465
- Kenner, C., Flandermeyer, A., Spangler, L., Thornburg, P., Spiering, D., & Kotagal, U. (1993). Transition from hospital to home for mothers and babies. *Neonatal Netw*, 12(3), 73-77.
- Omak, D., Kahrıman, İ. ve Özoran, Y. (2021). Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebeği yatan annelerin kaygı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 13(2), 2128. doi: 10.5336/nurses.2020-77350
- Ong, S. L., Soh, K. L., Hussin, E. O. D., Japar, S., Soh, K. G., Vorasiha, P., & Daud, A. (2022). Quality of life among mothers of preterm newborns in a Malaysian neonatal intensive care unit. *Belitung Nursing Journal*, 8(2), 93-100. doi: 10.33546/bnj.1872
- Öner, N. ve Le Compte, A. (1985). Süreksiz durumluk sürekli kaygı envanteri el kitabı. 1. Baskı. İstanbul Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Pazarıkcı, F. ve Efe, E. (2017). Preterm bebeklerin taburculuk sonrası evde bakımında hemşirenin rolü. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 45-52. doi: 10.24998/maeusabed.292431
- Spence, C. M., Stuyvenberg, C. L., Kane, A. E., Burnsed, J., & Dusing, S. C. (2023). Parent experiences in the NICU and transition to home. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(11), 6050. doi: 10.3390/ijerph20116050

- Spielberger, C. D., Gorsuch, R. L., Lushene, R., Vagg, P., & Jacobs, G. (1983). Consulting psychologists press.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2022). Erişim tarihi: 6.12.2023. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dogum-Istatistikleri-2022-49673>
- Uludağ, A. ve Ünlüoğlu, İ. (2012). Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde izlenen bebeklerin annelerinde stres oluşturan faktörler; stresle başa çıkmada birinci basamağın rolünün belirlenmesi. *Konuralp Tıp Dergisi*, 4(3), 19-26.
- Vance, A. J., Pan, W., Malcolm, W. H., & Brandon, D. H. (2020). Development of parenting self-efficacy in mothers of high-risk infants. *Early Human Development*, 141, 104946. doi: 10.1016/j.earlhumdev.2019.104946
- Varma, J. R., Nimbalkar, S. M., Patel, D., & Phatak, A. G. (2019). The level and sources of stress in mothers of infants admitted in neonatal intensive care unit. *Indian Journal of Psychological Medicine*, 41(4), 338-342. doi: 10.4103/IJPSYM.IJPSYM_415_18
- World Health Organization (2020). Erişim tarihi: 6.12.2023. Erişim adresi: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/preterm-birth>
- Yalçın Özsoylu, D. (2019). Yenidoğan yoğun bakım ünitesi'nde bebeği yatan annelerin emzirme özyeterlilik ve anksiyete düzeylerinin emzirme başarısına etkisi. İstinye Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Yayan, E. H., Özdemir, M., Düken, M. E. ve Yeliz, S. (2019). Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebeği yatan ebeveynlerin stres düzeylerinin belirlenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(1), 82-89.
- Zengin, H., Tiryaki, Ö. ve Çınar, N. (2021). Eve Geçiş: Preterm ebeveyn ölçeği'nin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 31-43. doi: 10.26453/otjhs.811439